

3. Die Unterflügel sind bei beiden Geschlechtern gut ontwikkelt.

Was die Larvenstructuur anbelangt, nähert sich die neue Gattung *Butozania* der Gattung *Holotrichia* und zwar durch volgende Merkmale :

1. Die Analmündung der Larve ist dreistrahlig; 2. Der Analsternit ist mit unregelmäßig zerstreuten hakenförmigen Borsten besetzt, die nach vorne ein Drittel seiner Länge erreichen; 3. In der Mitte dieser Borsten bestehen keine symmetrischen Stachelreihen.

Ich erachte es darum als richtig, die neue Gattung *Butozania* zum Tribus Rhisotrogini (Subtribus Holotrichiina) zu stellen.

1) Die Art *Pseudotrematodes frivaldszky* Mén. hat folgende Hauptmerkmale :

a) Die Antennen sind 9-gliederig.

b) Die Elytren haben klar ausgedrückte Längsrippen.

c) Die Unterflügel sind bei den ♀♀ Exemplaren schwach ontwikkelt (fast verkümmert) und bei den ♂♂ Exemplaren sind dieselben völlig ontwikkelt.

2) Die Art *Trematodes tenebrioides* Pallas hat folgende Hauptmerkmale: 1. Der Körper ist kurz, robust; 2. Die Antennen sind 10-gliederig, mit einer kleinen 3-gliederigen Fühlerkeule; 3. Die Unterflügel fehlen vollständig bei den ♂♂ und ♀♀ Exemplaren.

De vruchtgal van *Gymnetron villosulum* Gyll. (Coleopt., Curcul.) op *Veronica*

door

S. J. VAN OOSTSTROOM

(*Rijksherbarium, Leiden*)

In de eerste en ook in de onlangs verschenen tweede druk van zijn Gallenboek beschrijft DOCTERS VAN LEEUWEN (1946, 1957) de door *Gymnetron villosulum* Gyll. veroorzaakte vruchtgal op *Veronica anagallis-aquatica* L. Ook HOUARD (1909) en ROSS & HEDICKE (1927) vermelden deze gal; beiden geven als waardplant *V. anagallis* op, een synoniem van *V. anagallis-aquatica* L., terwijl ROSS & HEDICKE ook nog de nauw verwante *V. anagalloides* Guss. als waardplant noemen. Deze laatste soort wordt bij ons echter niet gevonden. SWANTON (1912) vermeldt de gal van *V. anagallis-aquatica* L.

Nu doet zich het feit voor, dat wat vroeger in de Nederlandse flora's als *V. anagallis-aquatica* werd vermeld, in werkelijkheid een tweetal soorten omvat, n.l. *V. anagallis-aquatica* zelf en *V. catenata* Pennell, soorten, die duidelijk verschillend zijn en die voorheen, ook hier te lande, wel als subspecies van *V. anagallis-aquatica* werden beschouwd, o.a. door KLOOS (1917) in zijn bewerking der Nederlandse ereprijssoorten. Tegenwoordig vat men in de Westeuropese literatuur deze ondersoorten terecht op als goede soorten, waarvan zelfs een, steriele, bastaard bekend is geworden, die ook hier te lande is aangetroffen.

De vraag is nu of *Gymnetron villosulum* bij ons op de beide genoemde *Veronica*-soorten voorkomt. Daartoe werd door mij in overleg met prof. DOCTERS VAN LEEUWEN diens waardplanten-materiaal onderzocht, waarbij bleek, dat dit geheel uit *V. catenata* bestond. Ook in de collectie van het Rijksherbarium bleek de gal van *Gymnetron villosulum* uitsluitend op *V. catenata* voor te komen, terwijl de exemplaren van *V. anagallis-aquatica* geen spoor van deze vruchtgal vertoonden. Het zou wel de moeite lonen om na te gaan, of hier te lande en ook elders de kever werkelijk alleen op *V. catenata* gallen veroorzaakt en niet op *V. anagallis-*

aquatica. De tot nu toe gedane vondsten in Nederland wijzen in die richting.

Voor hen, die op het voorkomen van de gallen willen letten, laat ik een overzicht van de verschillen der beide *Veronica*-soorten hier volgen:

V. anagallis-aquatica L.

Bloem- en vruchtstrossen rechtopstaand tot weinig afstaand, vrij dicht.

Vruchtsteeltjes een scherpe hoek met de as van de bloeiwijze makend, 5—7 (—8) mm lang.

Schutblaadjes lijnvormig, korter dan of even lang als de bloemsteeltjes tijdens de bloei.

Kelkslippen tegen de rijpe vrucht aangedrukt.

Bloemkroon lichtblauw, donkerder blauw geaderd.

Vrucht even lang als breed tot iets meer lang dan breed.

V. catenata Pennell

Bloem- en vruchtstrossen duidelijk, tot loodrecht, afstaand, vrij ijl.

Vruchtsteeltjes een rechte of bijna rechte hoek met de as van de bloeiwijze makend, 3—5 (—7) mm lang.

Schutblaadjes meer lancetvormig, even lang als of langer dan de bloemsteeltjes tijdens de bloei.

Kelkslippen van de rijpe vrucht afstaand.

Bloemkroon wit of lichtrose, donkerder rose geaderd.

Vrucht even lang als breed tot meer breed dan lang.

De in de collectie-DOCTERS VAN LEEUWEN voorkomende gallen van *G. villosulum* op *Veronica catenata* zijn afkomstig van de volgende vindplaatsen: Terschelling, Beek bij Nijmegen, Pannerden, Elten, Nieuwaal (Gld.), Hedel, Amsterdam, Bloemendaal, Koewacht (Z.) en Teeffelen (Nr.Br.). In het Rijksherbarium bevindt zich bovendien nog gallen-materiaal van St. Jacobiparochie, Oldeboorn, Gasteren (Dr.), Genemuiden, Deventer, Zoelmond, Bunnik, Sloten, Zandvoort, Vogelenzang, Leiden, Wassenaar, 's-Gravenhage (Haagse Bos), Loosduinen en Rozenburg (De Beer).

DOCTERS VAN LEEUWEN (1957) geeft de gal op als in Nederland algemeen voor te komen. EVERTS (1903), die als waardplant *V. anagallis* vermeldt, noemt de kever „verbreid.”

Literatuur

- ALTA, H. & W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN, 1946, Gallenboek. Nederlandse Zoöceciëën, door dieren veroorzaakte gallen. Amsterdam.
- DOCTERS VAN LEEUWEN, W. M., 1957, Gallenboek. Nederlandse door dieren en planten veroorzaakte gallen. 2e druk. Zutphen.
- EVERTS, ED., 1903, Coleoptera Neerlandica, deel 2, 's-Gravenhage.
- HOUARD, C., 1909, Les Zoocécidies des Plantes d'Europe et du Bassin de la Méditerranée, tome 2, Paris.
- KLOOS Jr., A. W., 1917, Enige opmerkingen naar aanleiding van het geslacht *Veronica*. *Ned. Kruidk. Arch.* 1917.
- ROSS, H. & H. HEDICKE, 1927, Die Pflanzengallen Mittel- und Nordeuropas. 2. Aufl., Jena.
- SWANTON, E. W., 1912, British Plant-galls, a classified textbook of cecidology, London.

Summary

The flower-gall caused by *Gymnetron villosulum* Gyll. and mentioned by several authors as found on *Veronica anagallis-aquatica* L., seems most probably to be restricted, at least in the Netherlands, to the closely related *Veronica catenata* Pennell. The differences between both species of *Veronica* are listed.